МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Алтай

МУ «Управление образования г. Горно-Алтайска»

МБОУ «Средняя школа № 7 им. Ю.Г. Сакашевой г. Горно-Алтайска»

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
Руководитель МО учителей нач. классов	Методическим советом школы	Директор
Д.Н. Тазова	В.А. Бадакина	А.В. Кундыева
Протокол №1 от «26» 08 2026 г.	Протокол №1 от «27» 08 2026 г.	Приказ № 171 от «27» 08 2026 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Литературное чтение на родном языке»

для 4 класса начального общего образования
на 2026-2027 учебный год

г. Горно-Алтайск, 2026 г.

Јартамал бичик

Төртинчи класста алтай тилле иштеер программазы текши ӱредӱлӱ баштамы школдордың федерал эл-тергеелик ӱредӱ стандарты ла Россияның гражданининиң көгӱс көрӱмин тыңыдып өскӱрери ле таскамал береринiң Концепциязы, аайынча алтай тилле иштер программа аайынча тургузылган.

- Россия Федерацияның ӱредӱлик керегинде законына (29.12.2012, №273-ФЗ.) ,
- Федерал эл-тергеелик ӱредӱ стандарттың (06.10.2009 №373.) некелтелерине,
- РФ ӯредӯ ле билим Министерствозынын баштамы школдо тузаланатан бичиктер керегинде (31.03. 2014, № 253) приказына,
- РФ ӯредӯ ле билим Министерствозынын баштамы школдо тузаланатан бичиктердин кубулганы керегинде (31.03.2014, № 253) приказына,
- «Горно-Алтайск каланын текши орто ӯредӯлӱ 7-чи № школы» деп бюджеттеги текши ӯредӯлӱ муниципал тӧзӧмнин программазына (№ 223 от 03.08.2015г.),
- «Горно-Алтайск каланын текши орто ӯредӯлӱ 7-чи № школы» деп бюджеттеги текши ӯредӯлӱ муниципал тӧзӧмнин Уставына,
- «Горно-Алтайск каланын текши орто ӯредӯлӱ 7-чи № школы» деп бюджеттеги текши ӯредӯлӱ муниципал тӧзӧмнин ӯредӯлӯ предметле иштеер программанын положениезине келиштире ле К.К. Пиянтинованын, Н.Б. Тайборинанын «Алтай тилле иштеер программалар (1-4)» (Горно-Алтайск, 2012) деп программазы аайынча тургузылган.

Россия тергеенин ӱредӱлигинде јаны федерал стандарттар јӧптӧлип, ӱредӱде јаны некелтелер, ууламјылар кийдирилген, онон улам алтай тил ле литературанын уроктоpы база солынган. Федерал ӱредӱ стандарттар эн артык јанжыгуларды улалтып, эмдиги ӧйдин јаны шӱӱлтелерин, текшипедагогикалык, чокым-методикалык теорияны ла таскамалды бириктирип, ӱредӱге көп солунталар экелген. Бӱгӱнги кӱннин стандарты бир канча айалгага ајару салат: көгӱс-көрӱмле колбулу (личностный), предметле колбулу (предметный), текши ӱредӱлӱ эдилгелерле колбулу (метапредметный) турулталар.

Баштамы школдын алдында турган **тӧс амадулар**: 1-4 класстардын ӱренчиктеринин граждан ла көгӱс көрӱминин тӧзӧлгӧзин тӧзӧп тыныдары; ӱренерге керектӱ ишти ле бойын бойы башкарып билеринин тӧзӧлгӧзин тӧзӧӧри; ӱренчиктердин көгӱс санаазын өскӱрери ле јакшы кылык – јанга таскадары. Төрӧл тили – баштамы

класстардын ӱренчиктерине бастыра ӱредӱнин тӧзӧлгӧзи, укаа – санаазына, јайалтазына ӧзӱм берер ле албатызыла, јӱрӱмле таныжар арга.

Төрӧл тилин баштамы школдо ӱредеринин **амадулары**:

- ӱренчиктерди тил билимниҥ тӧс ондомолдорыла таныштырары ла шӱӱп сананарына ӱредип – таскадары;
- ӱренчиктердиҥ коммуникатив билгирлерин: оос ло бичиир эрмек – куучынын јарандырары, диалог, монологло тузаланарына таскадары;
- јастыра јок бичиирине керектӱ билгирлер берери.

Тӧс **задачалар**:

- ӱренчиктердиҥ эрмек- куучынын, шӱӱп билерин, «санаазында көрӧрин»(воображение) таскадары, тилдиҥ эп-аргаларын эрмек – куучынныҥ амадузына , ӧдӱп јаткан ӧйине келиштире талдап, тузаланып билери;
- баштапкы класстын ӱренчиктерине тил, тилдин системазы: лексика, фонетика, графика, морфология ла синтаксис керегинде иш башкы билгирлер берери;- төрӧл тилин баалап, оны чеберлеер, јарандырар кӱӱн таскадары
- чын бичиири ле токтой тӱжер темдектерле таныштырары

Программалардыҥ тӧзӧгӧзине мындый принциптер салынат:

- Программалардыҥ амадуларына јединерге колбу тударыныҥ, эрмек-куучынга кычырарыныҥ, куучындажып билеринин (коммуникативный) принципи јаан учурлу. Тилди ӱренер практикада коммуникатив ууламјы аҥылу јерде турат. Ол ӧскӧ методический принциптерле колбулу. Коммуникативный принцип бастыра эрмек-куучынныҥ бӱдӱмдерин ӱренерин некейт.
- Ӱренерин оҥдоорыныҥ (сознательный).Бу принцип ӱренчик нени ӱренип јатканын бойы јарт оҥдоорын некейт ле эрмек-куучынга темиктирерин тӧс јерге тургузат. Је куучындап ӱренерге тилдиҥ сӧзлигин ле грамматиказын ӱренерин керек.

Алтай тилди ле кычырарына ӱредерине ишмекчи программа баштамы класстарда алтай тилди јаҥы ӱренип баштаган ӱренчиктерле иштейтен программазына тайанып тургузылган.

Јыл туркунына ченелте иштер будурери:7 урок; класста эмес кычырары: 6 урок.

Курсты уренгенинин турулталары.

Нени билип алары ла неге таскадары:

- јарт, чокым, когуске алынып, минута 70-80 состон кычырарына;
- кычырган тексттин тос шуултезин танынан јартап, тексте болуктердин ортозында логический колбуны таап

ла статьянын, куучыннын планын тургузары;
- кычырган тексеттин учурын бойы тургаскан план аайынча кобулу, толо эмезе кыскарта, талдап куучындап ла ар-буткеннин, тос геройдын тыш будумин, кылык-јанын коргускен јурамал јолдыктарды таап, тузаланарына;
- чумдемелде айдылган геройдын кандый бир кылык-јанынын шылтагын таап, ол керегинде автордын ла бойынын куун-санаазын айдарында;
- чумдемелди тили јанынан шиндеп, ар-буткен, кандый бир керектер, геройлор керегинде тос учурлу состорди (эпитеттер, метафоралар, тундештирулер) таап, јартарына;
- эпитеттер, метафоралар, тундештирулер тузаланып, тос геройдын адынан, эмезе бойынын јуруминде бол гон учурал керегинде чумдемелге тузаланары;
-кееркедим ле научно-популярный жанрлу тексттерди практически ылгаштырары;
- балдарга учурлалган бичиктерди, газеттерди, журналдарды кычырып, билип алганын урокто, јурумде тузаланарына.

Ўренчиктин бойынын турултазы

- Торол калыгынын, Торолинин туукизиле оморкоп, башка-башка эл јуртаган тергееде оско укту албатыны тооп, олорло нак болоры;
- кычырган литературалык чумдемелдерди угуп, улгерлерди эске уренип, ондо берилген тил кееркедер эп-аргалар ажыра тилдин јаражын, ээлгирин сезери;
- ачык-јарык, оско улуска киленкей куун-тапту, улустын ачу-коронын очндоор кижи болуп озори;
- омоликте јуреринин баштапкы ченемелин алып, школдо ло оско до јерлерде бойын канайда тудунарын билери.
-

Метапредметный турулталар

- Јакшы эмезе коомой уреду болуп турганынын шылтагын шиндеп коруп, уредунин кеми јабыс та учуралдарда чын шуулте чыгарып, керектин аайын тузедерге албаданары;
- кандый бир берилген бичик керегинде јетируни ол аайынча мынан озо откон текши темде-символдор тузаланып билип алары;

- уреду аайынча билгирлерди башка-башка созликтерден, энциклопедиялардан ла узеери литературадан бедирери;
- эрмектежип турган кижинин айтканын успей, учына јетире угуп, кажы ла кижи бойы шуултелу болор аргалу, ол сенийинен башка да болзо, оны тооры керегинде билери;
- омолик иште кем кандый иш будурери јанынан бой-бойы ортода јоптожип, будурген иштин турултазын коруп, иш будеринде омоликте онын ла осколоринин кандый камааны эмезе салтары јеткенин тунейлештирип, бойына шуулте чыгарары.
-

Предмет аайынча турулталар

- бичик кычырганы – бойынын билгирин бийиктедери, Тороли ле ондо јуртаган улустар керегинде, олордыу ижиж-тожы, јуруми, једимдери, айландыра ар-буткен ак-јарык, килемји, оштожу, наылык, ак-чек ле чындык деген оудомолдорды билип алары; бичиктерди јаантайын куунзеп кычырары;
- јилбиркеген тема аайынча чумдемелди бойы бедреп, ол аайынча кректу јетирулерди кыскачак аннотация тургузып,оско литературала иштеери;
- кееркедим чумдемелгек эмезе бойынын ченемелине тайанып, чумдемелге учурлалган ла оско до тема аайынча берилген јурук аайынча бойы кандый бир чумдемел бичиири.

Темаларла пландаары.

№ п\п	Төс бөлүктинг ле уроктын темазы	Уроктын темазы	Берилген час	Ödötön öйи		Примечание
1. Күски Алтайым (4ч)						
1	1.1	А.Саруева . Эрте күс.	1			
2	1.2	J.Маскина. Куски Алтайым.	1			
3	1.3	А.Ередеев . Иш керегинде сос	1			
2. Jаанныг сөзин јанчыкка сал (6 ч)						
4	2.1	Алкыштар	1			
5	2.2	Малчы-Мерген	1			
6	2.3	Кай чөрчөктөр	1			
7	2.4	Алтай албатынын кожондоры	1			
8	2.5	Оос поэзиянын кичу жанрлары. Кеп ле укаа сөстөр	1			
9	2.6	Том сөстөр, модор сөстөр, табышкактар, тооломоштор	1			

3. Öскö калыктардын оос чўмделгезиле таныжадыс (2ч)						
10	3.1	Койон ненин учун ўч эринду (казак албатынын чörчöги)	1			
11	3.2	Ю.М.Кыдыев. Потугеш ле кызычак.	1			
4.Кабай болгон Алтайым (7ч)						
12	4.1	Б.Укачин. Торолим, сен кайда?	1			
13	4.2	С.М.Сартакова. Эл-Ойын.	1			
14	4.3	Т.Н.Акулова. Чечектер успе – килинчек.	1			
15	4.4	Ю.М.Кыдыев. Эртен тура тайгада.	1			
16	4.5	Т.Б.Шинжин. Алтыннан да балу.	1			
17	4.6	Ш.С.Ялатов. Маргаан.	1			
18	4.7	П.Т.Самык. Алтайдын јаражы артсын.	1			
5.Кышкы чörчök (4ч)						
19	5.1	Л.Кокышев . Кыш келип јат.	1			
20	5.2	Ю.М.Кыдыев. Канатту најылар.	1			
21	5.3	А.Адаров Кышкыда	1			
22	5.4	К.Э.Тепуков. Коруктин кожоны.	1			
6.Ол ыраак јалдарда (2ч)						
23	6.1	М.В.Чевалков. Тегиннен тегин јурбе.	1			
24	6.2	Л.В.Кокышев. Јееренек.	1			
7.Јас келип јат (4ч)						

25	7.1	Б.Т.Самыков. Jас клееди.	1			
26	7.2	А.Я.Ередеев. Кулумjи.	1			
27	7.3	В.Т.Самык. Амыр, амыр, амыр.	1			
28	7.4	Б.Ч.Канарин. Аралдын кылчыр койоны.	1			
8.Оско талаларга айылдап(7ч)						
29	8.1	Н.Носов. Огурчындар.	1			
30	8.2	В.В.Бианки. Куйруктар.	1			
9. Jай-jаражай						
31	9.1	К.Э.Тепуков. Суунчи ачты эжикти.	1			
32	9.2	Д.Маскина Чечектер сууген кызычак	1			
33	9.3	С.С.Суразаков. Шил кос.	1			
34	9.4	К.Э.Тепуков. Бу чанкыр тенери.	1			

Лист корректировки рабочей программы

Класс 4Б	Название раздела, темы.	Дата проведения по плану.	Причина корректировки	Корректирующее мероприятие	Дата проведения по факту.